

DIGITÁLIS JEGYBANKPÉNZ

A pénz evolúciójának következő lépcsőfoka

Bár a végső döntés még nem született meg a széleskörű hazai bevezetéséről, a Magyar Nemzeti Bank már szorgalmasan gyűjti a gyakorlati tapasztalatokat a digitális jegybankpénzről. *Szombati Anikó*, a Magyar Nemzeti Bank digitalizációért és fintech fejlesztésért felelős ügyvezető igazgatója szerint a digitális jegybankpénzzel az állampolgárok, a vállalkozások, de még a kereskedelmi bankok is jól járhatnak.

– Gyakorlatilag a világ összes nemzeti bankja vizsgálja a digitális jegybankpénzek (DJBP-k) bevezetésének lehetőségeit, illetve módjait. Mire kívánnak ezzel reagálni, honnan érznek fenyegetést?

– Szokás a kriptopénzeket is emlegetni, és nem is ok nélkül, de a jegybankok igazán akkor kapták fel képletesen a fejüket, amikor 2019-ben a Facebook bejelentette, hogy saját stablecoint vezetne be. Ezzel az államok és a jegybankok felett álló pénzügyi rendszert hozott volna létre, amelyben a monetáris hatóságok tudta és befolyása nélkül mentek volna végbe a tranzakciók.

Más veszélye is lett volna ennek. A stablecoint attól tartják stabilnak, hogy pénzügyi fedezet van mögötte. Márpedig egy közel 3 milliárd felhasználóval rendelkező platform által összegyűjtött letéti összeg már világgazdasági szinten is komoly hatást gyakorolt volna az árfolyamokra, ami jelentős kockázatokat jelentett volna az országok gazdasági szuverenitására.

– Hogyan definiálná a digitális jegybankpénzt?

– A DJBP a pénz evolúciójának következő fejezete lesz, amely mindenképpen eljön. Sokféle funkciót betölthet a digitális jegybankpénz, de a lényegét úgy foghatjuk meg, ha összevetjük a ma leggyakrabban használt kétféle pénzzel: a jegybankok által biztosított készpénzzel és a kereskedelmi bankok által kínált, számlán nyilvántartott pénzzel. A készpénztől értelemszerűen annyiban különbözik, hogy digitális formában létezik. A kereskedelmi banki pénztől pedig az különbözteti meg, hogy közvetlenül a jegybankkal szembeni követelést testesít meg, és esetünkben a Magyar Nemzeti Bank, rajta keresztül pedig a magyar állam állna mögötte. Vagyis mintha bárki számlát nyithatna az MNB-ben, majd az ott tartott pénzt elektronikusan használja.

SZOMBATI ANIKÓ, MNB

– Említette a DJBP funkcióit, melyek lehetnek a leglényegesebbek?

– A pandémia kapcsán fogalmazódott meg például az az igény, hogy minél könnyebben lehessen eljuttatni az alanyi jogon járó pénzügyi támogatásokat az állampolgároknak. Az Egyesült Államokban például 900 milliárd dollárt osztottak szét, de becslések szerint ennek 5-10 százaléka soha nem ért el a címzettekhez. Ha lenne DJBP-infrastruktúra, és minden állampolgár automatikusan kapna DJBP-számlát, az ilyen és hasonló támogatásokat egyszerűbben és biztosabban lehetne eljuttatni a címzettekhez. Fontos az is, hogy egy modern, digitális fizetési platform jelentősen képes hozzájárulni a digitális innovációhoz, például az okosszerződések alkalmazásával. Ezen túl a digitális jegybankpénz a monetáris kondíciók transzmissziójában, a bankok közötti verseny erősítésében is jelentős szerepet tölthet be. 2021 júniusa óta a Magyar Nemzeti Bank jelentősen szigorította kamatkondícióit, ami azonban csak mérsékelten jelent meg a lakossági betétkondíciókban. Egy kamatozó digitális jegybankpénz segítségével közvetlen kapcsolat jön létre a jegybank és a lakosság között, aminek köszönhetően a kamatok transzmissziója és a bankok közötti verseny is felerősödhet.

A gyakorlatban is kipróbálva

A Magyar Nemzeti Bank két olyan projektet is folytat, amely a digitális jegybankpénz pilotjának is felfogható.

– Az idén májusban bemutatott „Pénzmúzeum” mobilapp nemcsak a múzeum látogatóit tájékoztatja, de egyben egy, az MNB infrastruktúráján megvalósított, blokklánc alapú érmeregiszter is. Az MNB ebben NFT-keket, egyedi, a saját privát blokkláncán létrehozott digitális eszközöket bocsát ki, amelyeket a felhasználók pénzügyi kvízekkel tudnak megszerezni, majd utána azokat cserélgethetik, gyűjtögethetik. A blokklánc alapú rendszer működése bőséges tapasztalattal szolgál a DJBP későbbi bevezetésének technikai aspektusairól.

– A másik projekt a két éve működő „Digitális Diákszéf” applikáció a pénzügyi bevonódást segítő játékos platform. Ebben egyelőre digitális érmekeket gyűjthetnek a 8-14 év közötti gyerekek (szintén kvízek kitöltéséért), viszont a jegybank mintegy számlát vezet a gyerekeknek, illetve szülőknek. Várhatóan idén őszől azonban már „igazi” pénzt is lehet tölteni a Diákszéfre, amit a gyerekek le is vásárolhatnak. „Ez már valóban az MNB által kibocsátott digitális jegybankpénz lesz, amit igazi ügyfelek igazi tranzakciókra használnak. Korlátozott körben, de élesben kipróbálhatjuk, hogy miként kell egy ilyen rendszert kialakítani és működtetni”, mondja Szombati Anikó.

És végül igen lényeges szempont lehet a pénzügyi bevonódás támogatása. A fejlett országokban is öt százalék körül van az aránya, akiknek semmilyen banki kapcsolata sincs. Magyarországon a felnőtt lakosság 13 százaléka nincs bankszámlája. Őket semmilyen digitális átutalással nem lehet elérni és értelemszerűen ők sem tudnak elektronikus fizetéseket indítani. Minden országnak magának kell meghatároznia, hogy a gazdasági igények, a pénzügyi rendszer fejlettsége és az állampolgárok felkészültsége alapján melyik funkciók fontosak számára.

– **Ha az állampolgárok a jegybanknál vezetnek számlát, azzal konkurenciát teremtenek a kereskedelmi bankoknak, nem?**

– Egyetlen jegybanknak sem célja, hogy felborítsa a jelenlegi egyensúlyt, és kiszorítsa a piaci szereplőket a pénzügyi szolgáltatások piacáról. A DJBP-k esetén a pénzügyi stabilitás biztosítása érdekében jellemzően a számlán tartható egyenlegeknek felső korlátot szabnak a jegybankok, így még egy kamatozó konstrukció se szorítja ki a pénzügyi piac szereplőit a betétgyűjtésből. De más okokból sem kell félniük a kereskedelmi bankoknak. Egyrészt olyan funkciókat képzelünk el, amelyek jelenleg nem elérhetőek, vagy amelyek továbbfejlesztést jelentenek a mostaniakhoz képest. Másrészt a jegybankoknak jelenleg nincs kapacitásuk nagyszámú ügyfél közvetlen kiszolgálásához. Nem rendelkeznek fiókhálózattal, kiterjedt ügyfélszolgálatokkal, nincs lehetőség online számlanyitásra, és így tovább. Ez mind olyan funkció lenne, amelyeket a kereskedelmi bankok vagy egyéb pénzforgalmi szolgáltatók véghezvethetnének a jegybank megbízásából.

– **A Magyar Nemzeti Bank számára miért lehet fontos a DJBP?**

– Még az előkészítő munkánál tartunk. Ne feledjük el, aki szeretné, már rendkívül modern technológiákat, módszereket használhat, működik az azonnali átutalás, éjjel-nappal, bárholonnan lehet pénzt küldeni. Ez minden banki ügyfél számára elérhető, így a lakosság túlnyomó többsége tudja használni a modern elektronikus fizetési megoldásokat. Ezzel együtt mindenképpen megfontolandó a pénzügyi bevonódás további támogatása, illetve a monetáris transzmisszió erősítése, de sok potenciált látunk abban is, hogy az okos-szerződések terjedését támogassuk. Azt pedig az előbb nem említettem, hogy

FORRÁS: T2BREF.COM

a kereskedelmi bankok számára is tud újdonságot kínálni a DJBP, például a nemzetközi átutalások egyszerűsítésével, a költségek csökkentésével.

– **Mikorra tervezi bevezetni a digitális jegybankpénzt az MNB?**

– Rendkívül fontosnak tartjuk, hogy az ezzel kapcsolatos kutatások előrelépésében legyünk, ezért is szenteltünk már tavaly egy teljes tanulmánykötetet a témának. Kidolgoztuk azt a döntési modellt is, amely alapján majd viszonylag gyorsan végig lehet vinni a bevezetést, ha az alapvető célokról és keretekről megszületik a döntés. Addig is folytatjuk pilotprojektjeinket, hogy minél több tapasztalatot szerezhessünk. (Lásd a „A gyakorlatban is kipróbálva” keretet!) Globális szinten mindenestre az látszik, hogy eltérő felhasználási esetekre, de jelentős potenciál van mind a kereskedelmi bankok számára elérhető a DJBP, mind a lakossági bevezetésre szánt megoldásokban az olyan jelentősebb gazdasági régiókban is, mint Kína, az Eurozóna vagy az USA.